

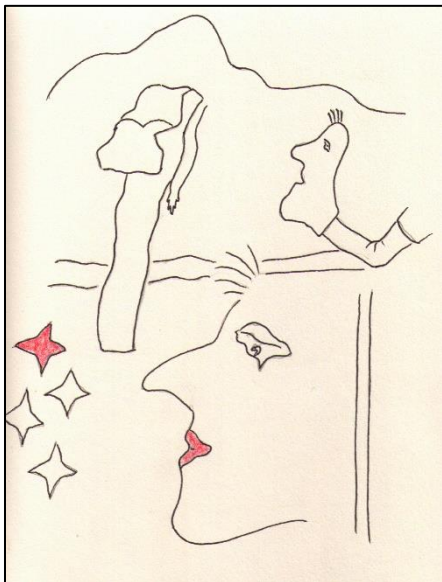
Tijdlagen

Opgave

In onze ervaring spelen verschillende lagen van tijd een rol. Actuele gebeurtenissen, vreugden en zorgen, zijn vermengd met herinneringen van jaren terug. Wat in het moment gelijktijdig bestaat, stamt in feite uit verschillende perioden. Elk mens, elk organisme is een zich ontwikkelende tijdstructuur. Zijn die verschillende lagen van tijd te herkennen in een ervaring of een idee? Neem een eenvoudige casus, bijvoorbeeld een ervaring van gisteren. Maak er een spel van en geef daarin verschillende lagen van tijd aan.

Uitwerking

Ik voerde gisteren een gesprek met vrienden, die mij kwamen opzoeken. Wij kregen het over de vraag of je verder bent gekomen in je leven. Dat is een thema waar veel aan vast zit.

Iedereen bleef aanvankelijk terughoudend, niemand durfde volmondig te beweren dat hij boven zichzelf was uitgegroeid, laat staan hoe of waarin. Was het valse schaamte, of angst om teveel persoonlijks prijs te geven? En mocht ik hen uitdagen om toch antwoord te geven? Ik was nieuwsgierig, maar wilde hen ook niet teveel onder druk zetten. De kunst is een gesprek zich op een natuurlijke manier te laten ontwikkelen, dat vereist geduld. Wezenlijk daarin is, in mijn ogen, afstand en nabijheid goed af te stemmen. Het beeld dat zich opdrong was dat van een dans.

De verschillende lagen van tijd hangen samen met verschillende fasen in mijn leven, verwarring, richting vinden, discipline ontwikkelen, loslaten en verdiepen. Ik beschouw ze als verschillende vormen van dansen, waarin de bewegingen eerst groter en gericht, en later steeds kleiner worden. De eerste, jongste vorm van dansen was bont en boosaardig, vol stekels en kruiden die me deden niezen, lachen en huilen. De oudste, huidige vorm is heel anders:

Het kan niet onderwezen worden, je moet het leren uit ervaring:
een stoutmoedige rijke geest, die ook streng nauwkeurig is,
en toch licht en dansend van goddelijke overmoed.

De koele delicate gang van denken dat iets ernstig neemt,
het ernstig oog dat moeiteloos gerechtigheid onderscheidt,
de voornaamheid en het vermogen om op eigen kracht te drijven -
oproepen tot vrijheid.

De tijdsignatuur is een voortdurend spel van punt en contrapunt, een ritmisch uitbreiden en samentrekken. Wat vastligt in de tijd wil altijd verwelken, het begint zijn geur al te verliezen, het is wegtrekkend onweer, vergeeld gevoel, een vogel die zich moe vloog en verdwaalde en niet lang meer te vliegen heeft.